גולדה
הסוף ?

באוזני חבריו הצוהלים, הכריז המפקד אצבעוני: „יש לנו עיתונות של גמדים — והם, הגמדים, כותבים על מחדלים !" והוא לא הסתפק בזה. כאשר גילה, למשל, כי גיסו מתרועע רחמנא ליצלן, עם כמה גמדים, לא היסס ובאומץ־לב ראוי להערכה מסר אותו לשלטונות.

עכשיו עליו במדינת הגמדים, רעש ו־מהומה, כי הצבא, לבוש מדים, יצא ל־מילחמה.

בעיתונות.

ראש הממשלה

מימשל פסיכו־סומאטי

לפתע נפוצה השמועה: תקופת גולדה עומדת להסתיים

כאשר קיבלה לידה את התפקיד, דיברו בצחוק מהול בהערצה על „בריאות פסיכו־סומאטית." כי גולדה מאיר, שהיתה אשה חולה ערב מותו של לוי אשכול, פרחה בתפקיד ראש־הממשלה ומילאה אותו במרץ שיכול היה לעייף אפילו את נכדה.

שביתת הנוף. כל זה השתנה אחרי מילחמת יום־הכיפורים, והמפלה בבחירות שבאה בעיקבותיה.

גופה של גולדה כאילו הכריז שביתה. בזו אחר זו סקדו אותה מחלות שונות, השלבקת החוזרת המכאיבה נטלה ממנה את כושר־הריכוז, דלקת־העפעפיים אך הר־סיפה טירדה וסבל.

אבל יותר מכל שלטה בה העייפות הנפשית. מעריציה גילו בה סימני זיקנה.

היא סירבה לקחת חלק במאמצים להקמת ממשלתה הבאה, והתנהגה כמו דויד בן־גוריון אחרי הבחירות של 1961. באותה תקופה היה בן־גוריון שבור אחרי ניצחון־הפירהוס שלו בפרשת לבון. הוא ידע שהילתו עומעמה ומעמדו התערער. כמה ממיסב חבריו חברו כנגדו. בבחירות נחל כישלון. הוא הטיל את תפקיד הרכבת ה־ממשלה על לוי אשכול, שר־האוצר. כשהצ־ליח אשכול במלאכה, התייצב בן־גוריון ב־ראש הממשלה — הסתלק כעבור שנה וחצי.

התנהגותה של גולדה בשבועות האחרונים היתה דומה. היא כאילו שיחקה ברוצו עם התפקיד, את הרכבת הממשלה השאירה בידי פינחס ספיר, שר־האוצר.

ידידים מפגרים. היו לגולדה סיבות טובות לחוש בחוסר־חשק לגבי תפקידה. כאשר עלתה על כס ראש־הממשלה, זינקה סופולריותה במישאלי דעת־הקהל במהירות מסחררת מכימעט־אפס ל־80%.

עכשיו בישרו מישאלים שסופולריותה ירדה אל מתחת ל־25% — ונמצאת אף מתחת לנקודת־השפל שאליה צלל הנשיא ריצ'ארד ניכסון בעיקבות פרשת ווטרגייט.

עד המילחמה היתה גולדה מרוצה מ־ממשלתה, אליה התייחסה כאל גן־ילדים ממושמע. אולם המילחמה פקחה את עיניה, והממשלה כולה נראית לה עכשיו ככיתה של ילדים מפגרים. היא חשה בהתמרמרות, מעני שנדמה לה שהשרים סרחו ומעלו באמונה. אפילו משה דיין, שמילא במשך זמן־מה את תפקיד נער־השעשועים הפוליטי שלה, נתגלה כשר־ביטחון גרוע, שהעלים ממנה מידע חיוני והתנהג בקלות־דעת מחפירה.

כאשר הגיעה לוועדת אגרנט, חשבה גולדה את עצמה לעדה אובייקטיבית, ה־מלמדת את חברי־הוועדה על סידרי־השיל־טון. לתדהמתה, התייחסו אליה חברי־הוועדה כאל נאשמת, ולעיתים נדמה היה לגולדה שרואים בה נאשמת הקרובה להר־שעה. בשבילה, כמו בשביל דיין, היתה ההופעה בוועדה נסיון כימעט טראומטי. יתכן שבפעם הראשונה חדר לתודעתה שהתנהגותה שלה ערב המילחמה ובמילחמה עצמה היא נושא לאישום.

גלוזה מרה. בזירה הפוליטית מצבה עגום עוד יותר.

צמרת מיפלגתה בקועה ושסועה. השינ־אות התדיות חורגות עתה מעבר לאינטרס המאחד. לפני הבחירות חלמה על האפש־רות לסלק את אבא אבן ממישרד־החוץ, ולשים בו את אחד מאנשי־החצר שלה (כנראה אהרון יריב), כשם ששיבצה את איש־החצר שימחה („שימחת זקנתי") דיניץ במקומו של יצחק רבין בוושינגטון.

עכשיו היו כל האופציות סתומות. כדי לשמור על דיין, עליה לשמור גם על האחרים. שילטונה האוטוקראטי התערער. הפגנת־העצמאות של יעקוב שימשון שפי־רא, שנהג בגאווה אישית וטרק את הדלת, פגע בה קשה.

עליית הליכוד פגעה בה עוד יותר. בסתר ליבה יודעת גולדה שהיא סללה את הדרך בפני הליכוד, וכי ישנה עכשיו אפשרות ממשית שהליכוד יגיע לשילטון. זוהי גלולה מרה לאשה שלחמה כל ימיה נגד תנועת ז'בוטינסקי וספיחיה. משום כך מתנגדת גולדה באופן קיצוני להקמת ממשלת־ליכוד. היא יודעת שזו לא תהיה, חפעם, אלא פרוזדור לממשלת־בגין.

וגרוע מכל: המצב הקואליציוני המביש, ההופך אותה תלוייה בחסדי הדתיים, הל"ע ושאר גורמים, שהיא בזה להם מעומק נפשה האנו־צנטרית. העובדה שהגשימה את מטרתה המוצהרת וסילקה מן הכנסת את אורי אבנרי היא רק נחמה קטנה, כשהיא תלוייה עתה באנשים שהיא שונאת אותם כימעט באותה מידה — שולמית אלוני מצד אחד, ויצחק רפאל מצד שני.

חארטום של גולדה. עד השבוע לא האמין איש שגולדה תפרוש באמת מן התפקיד. תאוות־השילטון שלה כבר הפכה לאגדה בצמרת מיפלגתה, עד כי איש מ־ראשיה לא העז אף לרמוז על נכונותו לעמוד בראש הממשלה. כולם התחרו זה בזה בהצהרות־אמונים לגולדה, ובהכרזות של הכנעה־עצמית.

כל זה השתנה השבוע — ובפעם ה־ראשונה חדר לחדרי־חדרים ריח של משבר אמיתי. האם עומדת המדינה בפתח תקופה חדשה ?

בצמרת פשטו שמועות כאילו מתכוונת גולדה להודיע לנשיא, שאינה מוכנה לקבל על עצמה לעמוד בראש הממשלה הבאה. היו שראו בכך איום־סרק, כדי להכניע את המתמרדים. אבל אחרים החלו מאמי־נים, לראשונה, שישנה אפשרות כזאת.

שלושת הלאווים של גולדה — לא ממש־לת־ליכוד לאומי, לא ממשלה עם שלימית אלוני בלי הדתיים, לא ממשלה עם ה־דתיים בלי הל"ע — השאירה אופציה יחידה: ממשלה במתכונת הקודמת, בלי תנאים. ממשותה היתה מוטלת בספק חמור. אותו ספק ריחף על המשך כהונת גולדה.

„העולם הזה", שבועון החדשות הישראלי • המערכת והאינחלת: תל־אביב, רחוב קרליבך 12, טלפון 260134, תא־דואר 136 • מען מברקי: עולמפרס • „הדפוס החדש" בע"מ, ת"א, רח' בן־אביגדור • הפצה: גד בע"מ • גלופות: צינקוגרפיה כספי בע"מ • העורך הראשי: אורי אבנרי • המו"ל: העולם הזה בע"מ.